

Yarasalar

Gündüzleri uyuyan, geceleri uyanık ve etkin olan yarasalar canlı memeli türlerinin beşte birini oluşturuyor. Çoğu böcek yemeyi sevse de sıcak yerlerde yaşayan yarasalar meyve yiyip çiçeklerin balözlerini içiyor. Birçok ülkede soyları tükenme tehlikesiyle karşı karşıya olan yarasalarla ilgili ilginç ve az bilinen detaylar Ayrıntılar'ın bu ayki konusu.

❗ Chiroptera takımına ait olan yarasalar Antarktika hariç tüm kıtalarda bulunur.

❗ Aslında yarasalar büyük olasılıkla Antarktika semalarında da uçmuş olabilir. 2005 yılında *Molecular Biology and Evolution* dergisinde yayımlanan çalışmaya göre Yenedünya yarasalarının ataları muhtemelen yaklaşık 42 milyon yıl önce Amerika'dan Avustralya'ya, o zamanlar daha ılıman olan şimdilerde ise donmuş kıta yoluyla yayıldı.

❗ Uzak mesafe uçan bu yarasaların bazıları Yeni Zelanda'da kaldı. Üç farklı türe ayrılan bu yarasalar ada ülkenin tek yerli kara memelileri oldu.

❗ Yeni Zelanda'da yarasalara yerliler "pekapeka" diyor. Bu isim kulağa hoş gelse de aslında Yeni Zelanda yerli kültüründe bu hayvanlar ölüm ve felaket ile ilişkilendiriliyor. Çin'de ise Yeni Zelanda yerlilerinin kültürlerinde olduğunun aksine yarasalar iyi şans sembolü.

❗ Yarasalar kuduz gibi bazı hastalıkların taşıyıcısı olmaları açısından tehlikelidir. Araştırmacılar yaptıkları araştırmalar sonucunda yarasaların Ebola virüsüyle akraba olan Marburg virüsünün ve SARS'a neden olan coronavirüsün taşıyıcısı olduğundan da şüpheleniyor.

❗ Aslında yarasalarla ilgili bu tehdit abartılı olabilir. Haziran ayında *Trends in Parasitology* dergisinde yayımlanan bir makaleye göre yarasalar kemirgenlerden çok daha az bulaşıcı hastalık taşıyor.

❗ Yarasalar kesinlikle kemirgen değil. 20. yüzyılın sonlarındaki genetik temelli ilk araştırmalara dayanılarak yarasalar Archonta üst takımında, primatlar ve abalı memelilerle birlikte gruplandırılmış.

❗ Yakın zamanda yapılan genetik analizlere göre ise, henüz evrensel olarak kabul edilmemiş olsa da, plasentalı memelilerle (birbirinden çok farklı türler olan balinalar, köpekler gibi) Laurasiatheria üst takımında sınıflandırılmışlar.

❗ Yarasaların fosil kalıntılarına ulaşmak hayli zor. Çünkü bugünkü türlerin olduğu gibi, iskeletleri küçük ve narin olan en eski yarasaların ölümlerinden sonra korunabilmesi için toprağın tortu katmanına gömülmüş olmaları gerekiyordu.

❗ Bulunabilen en eski yarasa fosilinin 52,5 milyon yıl öncesinde yaşamış ve uçuşa yeteneği olan *Onchonycteris finneyi* türünde bir yarasaya ait olduğu düşünülüyor.

! 2014'te *Science* dergisinde yayımlanan bir çalışmaya göre Meksika'da yaşayan serbest kuyruklu yarasalar diğer yarasaların gönderdiği ses dalgalarının avlarına ulaşmasını engellemek için yüksek frekanslı sinyaller yayıyor. Bu da rakibin hedefini kaçırmaya neden oluyor.

! 1200'den fazla yarasa türünden sadece üçü kan emiyor. Herhangi bir yarasanın sizin boynunuza saldırmak yerine bir sivrisinek yemesi ya da çiçeklerin balözünü içmesi çok daha muhtemel.

! Sert kanatlı kuşların ve böceklerin aksine yarasaların kanatlarında çok sayıda eklem vardır ve her kanat çırpıklarında kanatlar ileri geri ve aşağı yukarı hareket eder. Yarasalar bu özelliğe sahip tek memeli türüdür.

! Yarasaların ve kuşların ortak bir özelliği var: Haziran ayında yayımlanan bir araştırmaya göre derilerinin en dış tabakasında bükülebilirliği artıran bir bileşik var. Böylece kanatlar daha esnek olabiliyor. Bu özellik başka memelilerde yok.

! Yarasaların başka bir özelliği olduğu düşünülen ekolasyon (biyolojik sonar) yani ses dalgası göndererek yankı oluşturmak ve bu sayede çevreyi üç boyutlu olarak algılayabilme yeteneği tüm yarasalarda bulunuyor.

! Örneğin meyve yarasaları genellikle besin bulmak için gözlerini kullanır. Meyve yarasalarının ekolasyon özelliği olmadığı varsayılıyordu, çoğunda da gerçekten yoktu. Ancak 2014'te yapılan bir araştırmada üç meyve yarasası türünün ekolasyonun daha ilkel bir şeklini kullandığı tespit edildi: Karanlıkta yönlerini kanatlarıyla çıkardıkları "tık" sesinin yansımalarıyla buluyorlar.

